

XVI. Opportunum itaque censemus, ut in unaquaque diœcesi instituatur pium opus, cui tam sacerdotes, quam fideles laici dent nomen, ad pauperum puerorum vocationem fovendam, atque media suppeditanda quibus, dum studiis vacent, in seminario sustententur.

TITULUS VIII.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

Quum humani generis protoparentes ipsemet Deus conjunxit, eisque benedixit (1), matrimonium instituit; magnum certo fœdus, quo nihil inter homines dignitate excellentius, firmitate arctius, sanctitate inviolabilius, sed quod longe præstantius in nova lege evasit. Con-junctio enim illa ab initio instituta ad genus humanum propagandum, ad procreandos veri Dei et Salvatoris nostri adoratores destinata est, ideoque amplissimis gratiæ suæ donis eam Christus locupletavit, et ad sacramenti dignitatem evexit. Ea igitur gratia quam Christi passio hominibus promeruit, amor naturalis inter virum et uxorem perficitur et ad altiorem ordinem elevatur, indissolubilis unitas confirmatur, et conjuges sanctificantur ad filios gignendos et educandos, qui genus electum, gens sancta et populus acquisitionis futuri sunt (2). Quanta autem fiat maritalis amoris, per hujus sacramenti gratiam, sanctitas ac necessitudo, innuit apostolus Paulus dicens: «Viri diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit Ecclesiam et se ipsum tradidit pro ea» mox subjungens: «Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico, in Christo et in Ecclesia» (3).

Duo vero sunt magnopere dolenda: primum non paucos esse, qui matrimonii dignitatem vel ignorantes, vel negligentes, et nihil de sacramento, ejusque mysteriis cogitantes, unice aut pecuniæ studio, aut formæ cupiditate, aut furentis libidinis æstu impulsus atque incitati, conjugalis vitæ genus amplectuntur. Hinc est, quod hoc sacramentum uberrimæ gratiæ et cœlestium donorum fons, pluribus detrimenti sit causa, æternæque damnationis origo, et maximæ exinde in christianam civilemque societatem calamitates redundant. Alterum est, quod hac tristissima ætate humani generis hoste adnitente, quam plurimi sunt qui, Deum et Ecclesiam pelli e medio et submoveri ab humana societate volentes, matrimonium ab omni sanctitate dejicere contendunt et in illarum rerum exiguum sane circulum compellere, quæ auctoribus hominibus institutæ sunt, atque a reipublicæ

(1) Gen. I, 27, 28; II, 18, 20. (2) 1. Pet. II, 9. (3) Eph. V, 25, 32.

moderatoribus conjugiorum rationem in omnibus ordinari. Hinc, quæ vulgo matrimonia civilia nuncupantur; hinc leges quæ his tantum effectus civiles tribuunt, quæ de civilibus impedimentis agunt, quæ indissolubilitatem matrimonii impetunt, ad conditionem meri contractus illud redigentes.

His permotus Smus. in Christo Pater Leo XIII, quem Deus sospitem servet, sapientissimo prorsus consilio, ad conservationem civilis societatis, non minus quam ad salutem hominum sempiternam memorabilem epistolam encyclicam *Arcanum* emisit (1), in qua saluberrima quæque de matrimonio christiano documenta et præcepta docte et eleganter exposuit, omnesque errores hac de re hodie grassantes evidenter refutavit atque severe proscripsit.

Quoniam vero in laudata epistola studium et vigilantiam episcoporum excitat, ut «quantum contentione assequi, quantum auctoritate possunt, dent operam ut apud gentes ipsorum fidei commendatas integra atque incorrupta doctrina de nuptiis christianis retineatur,» nos partes officii nostri explere cupientes, et ne animali cupiditate ac more gentium quæ Deum ignorant (2) in nostra provincia ineantur conjugia, sed fideles, ut Apostolus jubet, in *Domino* nubere studeant (3), atque honorabile sit in omnibus conjugium et thorus immaculatus (4), ex sacris canonibus sequentia monemus ac decernimus.

I. Diligentiam vel maximam adhibeant parochi et concionatores in iis omnibus pro locorum et personarum conditione explicandis, quæ doctrinam de sacramento matrimonii respiciunt, «quam Christus Dominus, et cœlestis voluntatis interpretes Apostoli tradiderunt, quamque Ecclesia catholica religiose ipsa servavit et a Christi fidelibus servari per omnes ætates jussit» (5). Doceant in primis ejus naturam, vim et dignitatem: illud nempe non ab hominibus inventum, sed a natura (6), «immo a Deo naturæ auctore, ut sacræ utriusque fœderis paginæ testantur (7), atque in nexu illo proprie consistere, quo vir et mulier per mutuam de præsentis consensum obligantur ad individuum vitæ consuetudinem retinendam, unde etiam quatenus naturæ est officium perpetuum et indissolubile esse, ac multo magis quatenus est sacramentum, illiusque vinculo duos tantummodo juxta divina verba copulari et conjungi» (8). Inculcent pariter: «matrimonium esse vere et proprie unum ex septem evangelicæ legis sacramentis, a Christo

(1) 10 Febr. 1880. (2) Thesal. IV, 6. (3) 1. Cor. VII, 39.

(4) Hebr. XIII, 4. (5) Leo XIII, *Encycl. Arcanum*.

(6) Catech. Rom. p. II, cap. *De sacram. matrim.* n. 9.

(7) Gen. I, 27, 28, 11, 18, 20. — Matth. XIX, 6. (8) C. Trid. s. XXIV, præm.

Domino institutum, ac propterea inter fideles matrimonium dari non posse, quin uno eodemque tempore sit sacramentum; atque idcirco quamlibet aliam inter christianos viri et mulieris, præter sacramentum, conjunctionem, cujuscumque etiam civilis legis vi factam, nihil aliud esse, nisi turpem et exitialem concubinatum ab Ecclesia tanto-pere damnatum; ac proinde a conjugali fœdere sacramentum separari numquam posse, et omnino spectare ad Ecclesiæ potestatem ea omnia decernere, quæ ad idem matrimonium quovis modo possint pertinere» (1). Insinuent denique ad hoc ut matrimonium legitimum sit, omnino requiri, ut inter contrahentes nullum adsit impedimentum præsertim dirimens, non solum ex iis quæ a naturali vel divino jure inducuntur, sed ex aliis etiam, quæ ab Ecclesia, pro sapientia sua ac paterna erga filios suos sollicitudine, convenientissime statuta fuere, ipsamque Ecclesiam non adventitio ex tacito vel expresso sæcularis potestatis consensu, sed jure proprio ac originario potuisse, immo ipsam solam potuisse, hæc impedimenta statuere, quæ scilicet matrimonii Sacramentum afficiunt (2): causas tandem matrimoniales, pertinere, et quidem omnes, ad solos judices ecclesiasticos (3).

II. Doctrinam itaque catholicam exponentes parochi et concionatores, doceant gravia et gravissima conjugum munera et officia, sive erga se invicem, sive erga filios quos Dei dono susceperint, atque ad ea omnia fidelissime adimplenda excitent, quæ a plurimis negliguntur, immo et ignorantur: unde christianam pietatem, morumque honestatem, non sine magno animi dolore, a non paucis familiis abesse conspicimus. Hortentur igitur fideles, qui matrimonium inire volunt, ut de re tanti momenti serio cogitent, eosque sibi fines proponant, qui filios sanctorum decent, vel qui saltem matrimonii sanctitati non repugnent (4), Deum a mente sua non excludant, sed ejus voluntatem diligenter explorent, et pias ad ipsum fundant preces ut deliberantibus adsit.

III. Præmoneantur adolescentes de familiari cum altero sexu conversatione, ne fallax amicitia et humana fragilitas ad peccatum seducat, diuturno remorsu conscientiam afflicturum; adolescentulæ vero ne falsis pollicitationibus aurem præbeant, et nuptiarum spe deceptæ in libidinis laqueos inducantur. Hortentur ne amores, ut vocant, pluribus annis, nedum mensibus, ante matrimonium inconsi-

(1) Pius IX. Alloc. *Acerbissimum* 27 Sept. 1852.—Epist. ad regem Sardinia 19 Sept. 1851.

(2) Conc. Trid. sess. XXIV, can. 4.—Pius VI. Bulla *Auctorem fidei* 28 Aug. 1794.—Prop. 59, 60.

(3) Conc. Trid. sess. XXIV, can. 12.—Pius VI. Litter. ad Episcop. Motulens, 16 Sept. 1788. (4) Catech. Rom. p. II, cap. 11, 13.

derate donis colant et familiaritate, quæ si absque flagitio esse potest, flagitii certo periculo et suspicione non vacat (1); neve in eadem domo cohabitent (2), nec nisi parentibus, vel aliis præsentibus simul maneant (3). Confessarii autem cum juvenibus aliter agentibus se rigide gerant, ac rigidiores etiam cum parentibus qui, iterum iterumque moniti, filiarum debitam custodiam neglexerint, dicente Spiritu Sancto: «filia tibi sunt? serva corpus illarum (4), et in filia non avertente se, firma custodiam, ne, inventa occasione utatur se (5), et confundat te in multitudine populi» (6).

IV. Prædicator castitatis sacerdos, ut ait Ambrosius, non sit consiliator nuptiarum; propterea parochi, cæterique sacri ministri minime se immisceant in negotiandis vel componendis nuptiis, nisi quantum evidens pastoralis officii obeundi necessitas, aut vera charitas suaserit; hinc enim oriri solent gravia incommoda sacro ministerio animarumque bono non parum obfutura.

V. Moneantur filii familias, ne sine gravi causa, parentibus pro-sus insciis, aut juste reluctantibus matrimonium contrahere promittant, nam etsi, absque illorum consensu contractum, validum sit conjugium, semper ab Ecclesia detestata fuit hæc agendi ratio, ex qua perturbationes et dissidia in familiis oriri solent (7). Eo magis hoc consulendum est, cum de jure civili, vel consensum, vel consilium parentum, prout ætas postulet, impetrare jubentur filii, et absque illo contrahere prohibentur. Moneantur parentes, ne umquam nisi gravissimis de causis, filios suos a matrimonio prohibeant, sed ea prudenter consilient quæ in Domino ipsis expedire videantur; libertatem tamen filiorum non cohibeant.

VI. Matrimonium non raro præcedunt sponsalia per verba de futuro, pro quibus nullam præscripsit formam Tridentina Synodus. Cum vero in Hispania per Caroli III pragmaticam statutum fuisset, ea tantum valitura sponsalia quæ per publicam scripturam contracta fuerint, et hæc lex, etsi disciplinæ ecclesiasticæ parum consona, in praxi admissa fuisset, unde ab ipsa praxi jus consuetudinarium ortum est, sacra Congregatio Concilii, omnibus mature perpensis declaravit «sponsalia quæ in Hispania contrahuntur absque publica scriptura invalida esse, et publicam scripturam supplere non posse instrumentum

(1) Ben. XIV, Brev. 17 Sept. 1746. De syn. diœc. lib. VI, cap. 7.

(2) Conc. Trid. sess. XXIV cap. 1.

(3) Rit. Rom. *De matrim.* Ben. XIV. De synod. diœc. lib. VI, cap. 3. S. Carol. Borr. Conc. Mediol. VI. (4) Eccl. VII, 26. (5) Id. XXVI, 13.

(6) Id. XLII, 11. (7) Conc. Trid. sess. XXIV, cap. 1.

in curia conflatum pro dispensatione super aliquo impedimento, ex quo inferri possit promissio serio facta contrahendi matrimonium» (1). Hanc declarationem memoria retineant parochi ut fideles docere possint, et scandala atque præjudicia non pauca, quæ facile evenirent ex alia agendi ratione, accurate vitentur.

VII. Non omittant parochi populum edocere quantum Ecclesia abhorreat a matrimoniis inter cognatos et affines. Talia enim matrimonia, præterquam quod impediunt, ut amor supernaturalis inter extraneos diffundatur, mutuae reverentiæ, quam cognati et affines sibi debent, repugnat, latiore campum morum corruptelæ reserant, et bono phisico prolis, experientia teste, quam maxime nocent. Et cum nonnulla sint impedimenta, a quibus Apostolica Sedes vel numquam, vel raro admodum dispensare solet, mature et omni diligentia laboret parochus, ut quam citius a proposito desistant, qui ejusmodi impedimentis irretiti de matrimonio ineundo pertractant.

VIII. Si vero graves causæ adsint, quæ ad contrahendas nuptias inducant inter eos, qui impedimento dispensabili vetantur, parochus moneat illos in primis, ut in causis exponendis summa utantur animi sinceritate, ne forte obtenta dispensatio, cum gravissimo animarum detrimento, nullius sit roboris. Clare ergo et dilucide in supplicatione exponantur, nihilque omittatur ex iis quæ necessario manifestanda sunt. Ad parochorum instructionem, Episcopi publici juris faciant quæ sacra Congregatio de Propaganda Fide paucis ab hinc annis edixit, clarissime exponens quidquid ad rem pertinet. Neque omittant parochi exponere gravissima rationum momenta, quibus et impedimenta et taxa pro obtinenda dispensatione instituta sunt, ad expellendos errores qui in vulgus disseminantur sive ex ignorantia, sive ex malitia. Taxa quidem non est dispensationis præmium, quod simoniacum esset; sed exigitur sive ut vulnus, quod disciplinæ ecclesiasticæ aliquo modo per dispensationem infligitur, reparetur; sive ut difficiliore ideoque rariores dispensationes fiant; nec profecto in ærarii pontificii augmentum, sed in ministrorum sustentationem cedit: quod si quando aliquid, præter ministerialia impendia, supersit, id omne in pia opera erogatur.

IX. Moneant denique nupturientes ut nimiam familiaritatem devitent, ne gravissimo et horrendo incestus scelere maculentur, nam etsi dispensationem irritam minime faciat, uti pro summa benignitate decrevit sanctissimus in Christo Pater Leo XIII (2), absque dubio qui

(1) S. Cong. 31 Januar. 1880. (2) Decret. 25 Jun. 1885.

in illud labuntur crimen, iram Dei provocant, cum e contra ejus in se benedictionem attrahere magis magisque necessitatem habeant. Unde in apostolico decreto expresse dicitur: «Dum ob gravissima rationum momenta a pristino rigore hac super re sanctissimus Pater benigne recedendum ducit, mens ipsius est, ut nihil de horrore, quod incestus crimen ingerere debet, ex fidelium mente detrahatur, immo vero summo studio excitandos vult animarum curatores, aliosque quibus fovendæ inter Christi fideles morum honestatis cura demandata est, ut prudenter quidem, prout rei natura postulat, efficaciter tamen elaborent, huic facinori insectando, et fidelibus ab eodem, propositis pœnis quibus obnoxii fiunt, deterrendis.»

X. Ex Rituali Romano (1) debet parochus paulo ante matrimonium certior fieri, an contracturi sponte, libere et honeste contrahere velint, an aliquod adsit impedimentum, an sint ætate legitima (2), et an uterque sciat rudimenta fidei. Quare curet, ut sponso, unum ab altero sejunctum, os ad os alloquatur (3) vel in sacristia, vel in parochiali domo, ostio cubiculi constanter aperto, ut videri possit ex proximo conclavi. Si interrogati de rebus fidei et Sacramenti ignorantes, vel parum instructi appareant, industri quodam sermone eos doceat, quæ magis sunt scitu necessaria, prout ei ex officio oves suas docere incumbit. Hoc perfici debet antequam nuptiæ denuntientur (4).

XI. Concilii Lateranensis et Tridentini lege præcipitur ut, antequam matrimonia contrahantur, tribus continuis festis diebus a propriis contrahentium parochis inter Missarum solemnias publice denuntientur (5). Si sponsi habitent in diversis parœciis, uniuscujusque contrahentis parochus prædictas denuntiationes faciat. Denuntiationes hujusmodi fieri debent, tum in parœciis domicilii, vel quasi domicilii, tum in iis ad quas antea post pubertatem pertinebant, nisi jam per quinque annorum spatium ab illis discessissent. Parochus qui nuptiis assistere debet, id peragere non audeat, nisi ab altero parochus de tribus denuntiationibus rite peractis certior factus fuerit, atque ipsius testimonio constiterit, nullum impedimentum fuisse compertum, nihilque matrimonio celebrando obstare.

XII. Si contrahentes, vel ambo, vel alteruter ex his sint vagi, peregrini, vel exteri, nempe alienæ diœcesis, a qua post pubertatem abierint, istorum nuptiis nequit parochus assistere, nisi legitimum et

(1) De sacram. matrim. (2) Cap. *Ubi non est* 2 De despons. impub.
(3) Bened. XIV const. *Nimiam licentiam* 18 Mai. 1743.
(4) De Synod. diœc. lib. XII, cap. 14, n. 3.
(5) Conc. Trid. Sess. XXIV, cap. 1. *De ref. matrim.*

certum liberi status, ut dicunt, testimonium antistitum, apud quos morati fuerint, in Episcopi curia exhibuerint, juxta instructionem Supremæ et Universalis Inquisitionis (1), quam diligentissime servari jubemus, et nisi ab eadem curia facultatem obtinuerit matrimonium celebrandi. Item si unus vel uterque sit viduus, denuntiationes pro novis nuptiis ineundis fieri prohibemus, antequam legitimæ attestations et de priori matrimonio contracto, et de prioris conjugis morte exhibeantur ipsi parochi si conjux in eadem diœcesi, curiæ episcopali si extra obierit. Si vero per legitima documenta testificari nequeat obitus alterius conjugis, ad suppletorias probationes procedatur in curia juxta instructionem ipsius Supremæ et Universalis Inquisitionis et formam in ea præscriptam (2).

XIII. Sed frustra sacri canones matrimonia promulgari mandavissent, nisi fideles ad aperienda impedimenta, quæ noverint tenerentur. Revelent itaque omnia, etiam secreta et dubia, vel quæ probari non possunt, quod ni faciant, grave scelus committunt, omniumque rei sunt malorum, quæ ex damnato conjugio nascuntur, unde ab antiquis canonibus excommunicationis pœna mulctati fuere, sicut et illi qui scienter et dolo malo ad impediendum vel protrahendum matrimonium, falsum deferunt impedimentum (3). Ne autem eadem hæc impedimenta matrimonii ex ignorantia reticere contingat, haud omittant parochi aliquoties, facili sermone, et ea qua par est prudentia, populo exponere ea præsertim quæ a rudioribus solent ignorari, uti publicæ honestatis, et cognationis spiritualis, aliaque frequentius occurrentia.

XIV. Meminerint insuper parochi, sibi prorsus facultatem esse interdictam, vel unam tantum ex denuntiationibus remittendi. Ipsi Episcopi, quibus facultatem de his dispensandis reservat Concilium Tridentinum (4) eadem non utantur ni gravis et legitima causa omnino adsit; eos enim gravissime admonet Benedictus XIV, ut sint difficiliores ad remittendas publicationes, a quibus contracturi matrimonium sæpe per malitiosam suggestionem petunt dispensari (5). Excipimus ab hac lege si quando alteruter contrahentium versatur in articulo mortis, et alioquin matrimonii celebrandi necessitas urgeat. Hoc eveniente casu, si tempus adest, rem ad Episcopum deferat parochus: sin autem, certior factus de libertate et idoneitate

(1) Decret. 21 Aug. 1670. (2) Decret. 15 Maj. 1868.
(3) Cap. *Cum inhibito* de cland. desp. (4) Sess. XXIV, cap. 1. De ref. matr.
(5) Bened. XIV, const. *Satis nobis* 27 Nov. 1741.

contrahentium per documenta vel per testes, matrimonio celebrando det operam coram testibus, prout de jure, ad graviora mala vitanda.

XV. Denuntiationibus peractis, si nullum detectum fuerit impedimentum, quamprimum celebretur matrimonium, non autem ipso ultimæ denuntiationis die, nisi forte postridie vetitum incipiat tempus, vel alia adsit causa ab Ordinario probanda; et tunc populus in denuntiatione moneatur, illo ipso die matrimonium esse ineundum. Si vero infra duos menses post habitas denuntiationes matrimonium non contrahatur, repetendæ erunt, nisi aliter Episcopo videatur (1).

XVI. Nullum est matrimonium, nisi celebretur coram parochi vel alio sacerdote de ipsius parochi seu Ordinarii licentia et duobus vel tribus testibus (2) et consuetudo servetur, ut parochus, cui sponsa subest, ad illud benedicendum adhibeatur (3), qui per se, non per alium sacerdotem, nisi rationabili de causa impeditus, hoc interessendi matrimoniis celebrandis munus sibi proprium obire tenetur (4). Celebretur matrimonium in parochiali Ecclesia, non in oratoriis privatis, minus autem in privata domo, et mane, non vespere, nisi ex legitima causa aliter quoad utrumque Episcopus concesserit. Quandoam vero in conjugii celebratione nuptialis benedictio adhibenda sit, quando omittenda, quibus et a quo elargienda, præscribitur in Rituali Romano, ejusque præscriptionibus standum edicimus, hortantes simul cum Tridentinis Patribus (5) sponsos, ut antequam contrahant et benedictionem recipiant, peccata sua diligenter confiteantur, nam sacramentum vivorum est matrimonium, ideoque statum gratiæ requirit ad vitandum sacrilegium, ac postea intra Missam ad sacram mensam pie accedant.

XVII. Moneant parochi fidelem populum, quod licet feriatis etiam temporibus, a Dominica prima Adventus, scilicet, usque ad Epiphaniam, et a feria IV Cinerum usque ad Dominicam in Albis inclusive, matrimonia, jure saltem communi, contrahi possint; tamen vel ipsæ Ecclesiæ solemnitates tunc inhihentur, multo magis sponsæ traductio cum comitatu et plausu, et nuptialia convivia, et cantus, et quæcumque alia signa lætitiæ (6). Etiam extra prædicta tempora, nuptias christiana modestia et honestate celebrandas inculcent (7), nihilque in eis procax, nihil turpe, aut indecorum admittendum. Si celebretur matrimonium prædicto feriato tempore, vel ex Episcopi licentia ves-

(1) Rit. Rom. *De sacram. matrim.*
(2) Conc. Trid. sess. XXIV, cap. 1. *De ref. matr.*
(3) Bened. XIV, instit. XXXIII. (4) Id. id. (5) Sess. XXIV, cap. 1.
(6) Rit. Rom. *De sacram. matrim.* (7) Id. id.

pertinis horis, aut in privata domo, sponsi nuptiali benedictione non sunt donandi, sed dimittantur, stricte peractis cæremoniis et precibus in Rituali præscriptis (1), quæ pariter perfici debent in secundis nuptiis (2).

XVIII. Procuret et inculcet parochus, ut sponsi alio die in ecclesiam ad benedictionem accipiendam se conferant, atque sciat Tridentinam Synodum eos hortari, ut ante illam acceptam in eadem domo non cohabitent (3): quod tamen præceptum non inducit, immo Sacra Congregatio Supremæ Inquisitionis, derogando omnibus in contrarium præcedentibus, sequens edidit generale decretum: «Benedictionem nuptialem, quam exhibet Missale Romanum in Missa pro sponso et sponsa, semper impertiendam esse in matrimoniis catholicorum, infra tamen Missæ celebrationem juxta rubricas, et extra tempus feriatum omnibus illis conjugibus qui eam in contrahendo matrimonio, quacumque ex causa, non obtinuerint; etiamsi petant postquam diu in matrimonio vixerint, dummodo mulier, si vidua, benedictionem illam in aliis nuptiis non receperit. Insuper hortandos esse eosdem conjuges catholicos, qui benedictionem sui matrimonii non obtinuerint, ut eam primo quoque tempore petant: significandum vero illis, maxime si neophiti sint, vel ante conversionem ab hæresi valide contraxerunt, benedictionem ipsam ad ritum et solemnitatem, non vero ad substantiam et validitatem pertinere conjugii» (4).

XIX. In eos qui, despectis denuntiationibus, secreto et quasi repentina aggressionem matrimonium attentant vel contrahunt, severe animadvertant Episcopi: parochus vero, aut sacerdos, cui simile contigerit, Ordinario statim denuntiet, qui præscriptas jure pœnas tam in attentantes, quam in testes atque in inducentes pronuntiet (5).

XX. Etiamsi matrimonium inter absentes per procuratorem valide iniri possit (6), vetamus tamen parochos talibus nuptiis assistere, nisi mandatum procurationis in episcopali curia revisum et probatum fuerit, atque inde expressam in scriptis facultatem obtinuerint.

XXI. Quoniam, etsi nunc fideles nostræ curæ commissi, ad sic dictum civile conjugium nullo modo obligentur, timendum valde est, ne iterum (quod Deus avertat) a potestate civili de hac re leges moliantur catholicæ doctrinæ adversantes, ideoque parochi ante oculos habeant instructionem a sacra Pœnitentiaria ex mandato Pii IX edi-

(1) S. Rit. Cong. 14 Aug. 1858. (2) Id. id. 27 Aug. 1836.

(3) Sess. XXIV, cap. 1. citat. (4) 31 Aug. 1881.

(5) Cap. *Cum inhibitio* de cland. despons. Bened. XIV. De synod. lib. XII. cap. 6, n. 2.

(6) Can. *Honorantur* caus. 32 q. 2. Cap. *Procurator de procurator* in 4.

tam (1), et ad ejus normam, ad rite in omnibus procedendum munere suo pastoralis fungantur. Episcopi eam publici faciant juris, et opportunas regulas parochis tradant.

XXII. Celebratum matrimonium in parochialem ad hoc librum, ut præcipit Rituale Romanum, parochus per se referat, vel per alium, ut dictum est in titulo de sacramentis in genere.

XXIII. Matrimonium legitime initum et consummatum nulla humana auctoritate dirimi umquam potest, sed perpetuam vitæ societatem inducit, quæ morte tantum potest exsolvi. Cum vero evenire possit, ut conjuges a cohabitatione et thoro dumtaxat separari velint, id fieri prohibemus nisi in casibus a jure canonico statutis, et in forma a lege ecclesiastica permissa. Si de matrimonii vi agatur quæstio, ea omnino serventur quæ de hujusmodi judiciis statutum est in sacris canonibus (2).

XXIV. Parochorum pietatem et religionem vehementer, excitamus, ut omnem eorum charitatem in conjugatos exercent. Quæ Petrus apostolorum princeps, et doctor gentium Paulus divino spiritu afflati, de matrimonii dignitate et officiis scripta relinquerunt, illis explicent, ac moneant ut mutua benevolentia et charitatis vinculis se assidue obstringant, atque ab omni acerbitate et injuria abhorreant, sibi invicem donantes et parcentes, si quid adversus alium habeant, et caste vivant, utpote vocati a Deo non in immunditiam, sed in sanctificationem (3). Moneant de gravissima obligatione educandi filios in timore Domini, ut a pueritia religiose sancteque vivant, eosque, pro cujusque gradu et conditione, vel litterarum studiis, vel honesto aliquo officio mature instituendi.

XXV. Eos qui vivunt in concubinato, quocumque nomine velint illum cohonestare, etiam atque etiam hortentur parochi ut quam primum consulant conscientiam suam; quod si nihil profecerint, rem ad Episcopum deferant vel ad Vicarium generalem. Si qui vero more conjugum viventes, licet non legitime conjugati, de sua in aliam paræciam demigraverint, opus charitatis egerit parochus, si de re certiore fecerit parochum novi domicilii. Cum autem locus suæ curæ novis et ex aliis locis advenientibus incolis augeatur, prudenter aget, si parochos locorum illorum interroget, et eorum condiciones investigare procuret.

(1) 15 Januar. 1866.

(2) Conc. Trident. sess. XXIV.—Bened. XIV. Const. *Dei miseratione*.

(3) I. Thessalon. IV, 7.